

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1983/26
KARAR NO : 1983/112

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Cengiz Uluscul ve arkadaşları

O L A Y : Sanıkların 11-5-1972 günü murculuk, ümmetçilik suretiyle devlet

tin bütünlüğünü bozucu ve hukuki temellerini yıkacak biçimde dini esaslara uydurmak için cemiyot kurdukları, propoganda yaptıkları, Fakke Ve Zaviyelerin Kaldırılması hakkındaki yasa'ya aykırı davranışta buldukları ve yasak yayın buldukları iddiasıyla Zonguldak C.Savcılığınca ilk soruşturma yapılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

Zonguldak Sorgu Hakimliği: 1-12-1972 günü, 1972/75-119 sayı ile; suç tarihinin ve sanıklara atılı suçların, niteliğine göre davaya bakmanın sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevinde olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: 13-12-1972 günlü iddianamesiyle sanıkların eylemlerine uyan TCK.nun 163/1-4., 677 sayılı yasa'nın 1-2. TCK.nun 52 l.maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle haklarında kamu davası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi: 28-12-1972 günü 1972/167-114 sayı ile; 1402 sayılı yasa'nın 15.maddesine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim komutanlığı tarafından istenildiği taktirde yapılan soruşturma sonucunda açılacak kamu davalarına bakmakla görevli oldukları, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının yazıları ile sanıklar hakkındaki soruşturmanın Zonguldak C.Savcılığı tarafından yapılmasının öngörüldüğü, bu nedenle, davaya bakmanın görevi dışında olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiş, dosya kendisine gelen sıkıyönetim askeri mahkemesi, 1631 sayılı yasa'nın 353 sayılı Askeri Mahkemelerin Kurulu ve Yargılamalarına ilişkin yasa'nın yürürlüğe girmesiyle ortadan kalkmış bulunduğunu, bu nedenle, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararının Askeri Yargı yerini bağlamayacağı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu uyuşmazlığı çözümlenmeye yetkilili bulunduğu, ancak henüz kurulmamış olması nedeniyle dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi kuruluncaya dek Askeri Savcılıkta bekletilmesi karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Suat Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Ergun Argon ve Nail Yücel'in katılmaları ile yaptığı, 21-3-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okandıktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları oluşmadığından, başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında; Zonguldak Sorgu Hakimliğince görevsiz kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hakimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyuşmazlığının doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK.nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır. Talepnameyi alan sorgu hakimi CMUK.nun 173.maddesine göre bu talepnameyi " görev ya yetkisizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cisten bulunmaması yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak detme yetkisine sahiptir. Öte yandan, aynı yasa'nın 191.maddesi sorgu hakimine "ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesinin men'ine, kamu

vasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hâkimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir. Uygulamada sorgu hâkimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri, Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğreti alanındaki eserlerde de sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hâkimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde, örneğin Askeri Mahkemelerde son soruşturmanın açılmasınakarar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263.maddesinde belirtilen sonucudoğurmaz. Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder" hükmünün öngörülmüş olmasına karşın, sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz. Çünkü bu kararın " talepten reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mahkemeye göre, dava açılincaya kadar, kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmeme CNUK.nun 171., 191.ve 263.maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14.maddesine göre olumsuz görev uyumsuzluğunun doğduğu ileri sürülebilmesi için, adli, idari, askeri yargı merciilerinden en az ikisinin verdiği, aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CNUK.nun 171., 173., 191., 263.maddeleri hükümlerine göre, sorgu hâkimlerince verilen görevsizlik kararları talepten reddi anlamı taşıdığından sorgu hâkimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması, ortada bu mahkemede CNUK.nun 263.maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuracak bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

Her ne kadar sıkıyönetim askeri mahkemesince verilen son görevsizlik kararları Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176.maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; dava dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesi gerekirken, zuhulen yeniden aynı yer sorgu hâkimliğine gönderilmesi, bunun sonuç olarak da görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

.... /

Ulu

SONUÇ : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesince verilen görevsizlik kararı CMUK.nun 263.ve 363SK.nun 176.maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle,dava dosyasının iş bu karar gereği kamu davasının açıldığı Adli Vargı yeri olan Zonguldak görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesi gerekirken zuhulen yeniden aynı yer sorgu hakimliğine gönderildiği ve bu durumda, yetkili ve görevli Adli Vargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesi uyarınca olumsuz görev uyumsuzluğunun koşulları gerçekleşmediğinden,başvurunun reddine ve dava dosyasının gerekli ve yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu sıkıyönetim askeri savcılığına geri çevrilmesine,21-3-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Servet Tüzün

Üye
İsmail Oğuz

İsmail Oğuz

Üye
Nevzat Doğan

Nevzat Doğan

Üye
Ali Suat Erkoç

Ali Suat Erkoç

Üye
Yaşar Diftçioğlu

Yaşar Diftçioğlu

Üye
Ergun Arçun

Ergun Arçun

Üye
Nail Yücel

Nail Yücel

S.Y.

S.Y.